

WIA DOM OŚCI KRAKOWSKIE

Wspólny organ dzienników krakowskich:

„Czas”, „Głos Narodu”, „Goniec Krak.”, „Ilust. Kurjer Godz.”, „N. Reformy”, „N. Dziennik” na czas strajku drukarzy krak.

Wydawca i red. odpow.: Michał Konoplik.

Nr. 28.

Kraków, Piątek 17 listopada 1922 r.

Nr. 23.

Obecny wynik wyborów do Senatu.

Warszawa. (AW). Dotychczasowe wyniki wyborów do senatu dają następujące rezultaty: Lista Nr. 1 — 12 mandatów, Nr. 2 — 6, Nr. 8 — 8, Nr. 7 — 2, Nr. 15 — 1, Nr. 16 — 17 mandatów, sygnaliści małopolscy — 4 mandaty, Zjednoczenie polskie i mandat, lista Nr. 8 — 41 mandatów. Na podstawie powyższych przypuszczalnych wyników, podział mandatów z list państwowych do senatu będzie następujący: lista Nr. 8 — 10 mandatów, Nr. 1 — 2, Nr. 2 — 1, Nr. 3 — 1, Nr. 16 — 4, razem więc na ogólną liczbę 111 senatorów będzie z listy Nr. 1 — 14 mandatów, Nr. 2 — 7, Nr. 3 — 9, Nr. 7 — 2, Nr. 8 — 51 mandatów, Nr. 15 — 1, Nr. 16 — 21, Nr. 17 — 4, Nr. 24 — 1, nadto 1 mandat przypada z list polskiej: 8, 12, 22 z województwa nowogrodzkiego. Najprawdopodobniej mandat ten przypadnie liście Nr. 8. (Wynik ten podejmy na odpowiedzialność agencji A.W. Nie wszystkie cyfry wydają się być ściśle. (Przyp. Red.)

Warszawa. (AW). „Rzeczpospolita” rozpatruje wynik wyborów do sejmiku w 28 strzałach podzielników: Wilejka, Brześć, Dębina, koło rzeki Pilicy, Zagłębie Dąbrowskie i Dieńska, i dochodzi do wniosku, że lista powyższa dzieli całą Polskę na dwa obozary odmiennie od siebie pod względem wyborów sejmowych. Na zachodzie Związek Jedności Narodowej zdobył 54 proc. mandatów, a na wschodzie 18 proc. Na zachodzie od tej linii wybrano 13 piastów, na wschodzie 46 piastów. Na zachodzie wybrano 22 radykalów ludowych (18 zwyciężonych), 1 Okoń i 3 Białosiński na wschodzie uzyskało mandatów 50 radykalów ludowych (20 zwyciężonych), 8 Okoni, 1 Słupczyński, 2 Rusiniów i 6 Białosiński. Na zachodzie od tej linii wybrano 18 socjalistów, na wschodzie 21, czyli niemal 2 razy tyle. Wydobyło

na wschodzie przeszło 2 razy więcej, niż na zachodzie.

Ostatnie obliczenia

Warszawa. (AW). „Rzeczpospolita” na podstawie ostatnich wiadomości zestawia następujący podział 111 mandatów senackich. Lista Nr. 1 otrzyma 15 mandatów, Nr. 2 — 7, Nr. 3 — 8, Nr. 7 — 2, Nr. 8 — 51, Nr. 15 (Okon) — 1, Nr. 16 — 21, Nr. 23 (sygnaliści małopolscy) — 4 mandaty. Z listy w polskiem w połączeniu z listą Nr. 8 wejdzie jeden senator, tak samo, jak i z listy Nr. 22 w nowogrodzie w połączeniu z listą Nr. 8.

Biańdza Niemców.

Królewiec (PAT). „Koenigsberger Tagblatt” omawiając wyniki wyborów do Sejmu polskiego stwierdza zanik Niemczyzny w Polsce i zaznacza, że koniecznym jest ułożenie kresu emigracji Niemców z Polski.

Cześć wobec wyborów w Polsce.

Warszawa, 16 list. (Wir). Przegląd piśmieńskich z zakresu wyborów w Polsce daje ten charakterystyczny rezultat, że cała prasa czeńska bez wyjątku zajmowała w tym okresie stanowisko zjadliwe wobec Polski. Dzienniki czeckie zamierzały się w szczególności wzmiankami w Gali i Wschodniej, przedkładać rzecz fałszywie, tak, jakbyśmy Ukrainę byli obiektem przesławiania ze strony władz polskich. Czesi zamierzali festiwal z okazji wyborów swój wrogi stosunek wobec Polski.

ja przypaść mandatów z listy państwowej do sejmiku, nastąpiło. Główna trudność stanowi u stosowanie się do woli państwa i do polityki. Jak słuchać, stronnicy two lewicy i chwalili w zasadzie wódcę w ścisły kontakt organizacyjny ze stronnictwem Wyższością. Wskazanie tej uchwały nie jest jeszcze ustalono w szczegółach.

Najważniejsze zadania nowego Sejmu.

Warszawa. (AW). Senator Bolesław Koskowski w wywiadzie z „Kurjerem Czerwonym” wyraził swoją opinię na najważniejsze zadania przyszłego sejmiku i senatu. Na pierwszym miejscu stoi reforma skarbowo-budżetowa. „Środkiem wiodącym do niej nie równoważenie budżetu, ale raczej polityka oszczędności, która ma być podniesienie dochodów skarbu, co pojmujemy za sobą stopniowe podwyższenie podatku i reformę gospodarki państwowej, nadzyskłać w dziedzinie eksploatacji lasów, kolei państwowych etc. Senator Koskowski oświadczył, że jedynym ratunkiem skarbu jest stabilizacja marki, którą można osiągnąć przez uciśnienie drugiej daniny.

kłóra ma się rozpocząć dnia 30 bm. Skład delegacji na tę konferencję ma być wyznaczony w końcu bieżącego tygodnia.

Nowa Rada gminna w Cieszynie.

G. Cieszyński (AW). Wczoraj odbyło się tutaj konstytuowanie nowej rady gminnej i wyboru przewodniczącego gminnego Burmistrza wybrano 22 głosami przy 3 białych kartkach, dr. Jana Michajła, wiceburmistrzem Niemca Gabriela i prof. Majdaka. Wszystkie stronnictwa złożyły deklarację.

Niemcy zaproszeli przeciw rozstrzygnięciu komisji ambasadorów, dzielącej Cieszyń w ten sposób, że nie jest zdolny do życia i zapowiedzieli chęć współpracy z Polakami, celem gospodarczego podniesienia miasta.

Polacy odczytali deklarację, stwierdzając iż podstawą współpracy musi być sprawiedliwość i uścislenie tych wszystkich krzywd, jakich dożyliśmy w Cieszyń Polacy domagali.

Przedstawiciele polskich Żydów dr. Glanz i przedstawiciele socjalistów p. Reger, oświadczyli również gotowość współpracy dla dobra miasta.

Odczytał również w języku polskim i niemieckim oświadczenie programowe nowy burmistrz.

Proces Fedaka.

Lwów (PAT). W procesie przeciwko Fedakowi i tow. przemawia dziś obrońca Sztuka, dr. Szućchewicz.

Wyrok w procesie Fedorowicza

Lwów (AW). Dzisiaj zakończyła się sesja dwudniowa rozprawy przeciw Włodzimierzowi Fedorowiczowi, byłemu majorowi i pułkowi as. ułanów a potem majorowi armii ukraińskiej w okresie inwazji Małopolki Wschodniej w roku 1918 i 1919. Oskarżonemu o zbrodnię morderstwa, zbrodnię gwałtu publicznego zagrożoną karą śmierci, zbrodnię gwałtu publicznego zagrożoną karą więzienia, oraz o współudział w kradzieży. Zbrodni tej dopuścił się oskarżony jako komendant wojsk ukraińskich w Mikulincach koło Tarnopola na żołnierzach Polaków, służących w wojsku austriackim, a powracających w r. 1918 z Rosji do Zachodniej Małopolki, i na mieszkańcach Mikulinie przy apokryficznej pogromie wspomnianych żołnierzy. Prokurator wniósł karę śmierci, trybunał natomiast zamiast ją na karę 15 lat ciężkiego więzienia z uwzględnieniem usławy o amnii.

Odwołany krądownik niem. w Gdańsku.

Warszawa, 13 listopada (Wir). Rząd niemiecki zawiadomił oficjalnie rząd polski, iż krądownik niemiecki „Braunschweig” udaje się do odwołany do Gdańska. Zawiadomienie to należy rozumieć jako zastosowanie się Niemiec do postanowień traktatu wersalskiego, który reprezentację spraw zagranicznych Gdańska powierzył Polsce. Niemcy w ten sposób po raz pierwszy wyraziły wobec Polski uznanie traktatu wersalskiego w stosunku do Gdańska.

Nota Niemiec do Komitetu reparacyjnej

Berlin (AW). Rząd Rzeszy wysłał nową notę do komisji reparacyjnej, w której przedkłada uzupełniające propozycje w sprawie podniesienia i utwardzenia kursu marki i oświadcza, że ostateczna stabilizacja marki możliwa jest dopiero na uregulowanie kwestii reparacyjnej. Celem chwilowego wsparcia marki, które możliwe jest jedynie przy współudziale kapitałów zagranicznych, rząd niemiecki zadecydował o banku Rzeszy pół milarda marek w złocie, ale na to jest potrzebne udzielenie Niemcom 3- do 4-letniego moratorium na co spłat tak w gotówce jak i w rzeczach.

Sejm i Senat zbiorą się 28 b. m.

Warszawa 15-go listopada. Prezydent ministerów Nowak przedstawił dziś Naczelnikowi Państwa dekret o zwolnieniu sejmiku i senatu na dzień 28 br.

Posiedzenie klubów poselskich

Warszawa (AW). W przyszłym tygodniu odbędzie się posiedzenie klubów poselskich oraz rad naczelnych poszczególnych stronnictw, na którym rozważana będzie sytuacja sejmowa w związku z wynikiem wyborów.

„Wyzwolenie” a nowy Sejm.

Warszawa, 16 list. (Wir). Postawie i członkowie Senatu, wybrani z listy P.S.L. Wyzwolenia, odbyli dziś w sejmie zebranie pod przewodnictwem Thugotta. Wyzwolenie jest pierwszym klubem parlamentarnym, który rozpoczął swoją czynność oficjalnie. Dyskusja poświęcona była ustaleniu zasadniczych wytycznych polityki klubu w przyszłym sejmie i senacie. W dyskusji wyrażono opinię: 1) klub ze względu na swą siłę liczącą obywateli nie do podjęcia czynności i tworzenia polityki w parlamencie. Dyskusja ta nie została ukończona i będzie kontynuowana jutro. Tak samo udział osób, którym ma-

Polska na Konferencji rozbrojeniowej.

Warszawa (AW). Rząd polski wysłał wczoraj zawiadomienie do rządu sowieckiego, iż Polska weźmie udział w konferencji rozbrojeniowej,

Wład-
czynia

Atlantvdy

Antinea, wampir kobiecy o niezgłębionych oczach i cudnych kształtach, który za każdy uścisk miłosny, każe kochankowi płacić życiem.

Jak się odbędzie wybór Prezydenta Państwa

Wyboru dokonała wyśótnie Sejm i Senat.

aków, 16 listopada.

Wkrótce już, bo najprawdopodobniej w dniu 28 b. m., zbiegnie się Sejm i Senat na wspólne posiedzenie, zwane „Zgromadzeniem narodowym”. Do najpierwszych zadań nowych ciał ustawodawczych będzie należał **wyбір prezidenta Rzeczypospolitej**.

Zgromadzenie Narodowe musi być zwołane przez ustępującego prezydenta na 30 dni przed jego ustąpieniem z urzędu. Gdyby to nie nastąpiło, albo gdyby brak było prezydenta, Zgromadzenie zwołuje marszałek Sejmu.

On też temu zebraniu przewodniczy, mając marszałka Senatu jako zastępcę; ośmiu sekretarzy powołują obaj przewodniczący w równej liczbie z pośród sekretarzy Sejmu i Senatu.

W kwadrans po oznaczonym w ogłosze-
niach terminie, **przewodniczący otwle-**

ra obrady bez względu na kom-
plet.

De prawomocności uchwał, a więc i wyboru prezidenta, potrzeba przynajmniej polowy ustawowej liczby członków, w razie braku kompletu przewodniczący może odroczyć obrady najdalej na trzy dni. **Obrady są jawne**, rozprawy toczą się po polsku, a prawo wstępu na salę mają prezydent Rzeczypospolitej, członkowie Zgromadzenia, członkowie rządu i urzędnicy kancelaryjni. Zgromadzenia ma tylko jeden cel: wybór prezidenta.

Po otwarciu posiedzenia przewodniczący wazwie posłów do stawiania kandydatur. Za wazne będą uznane te kandydatury, za które **dwie osoby** oświadczyły się **co najmniej 80 posłów**. Na podstawie zgłoszeń piśmien-nych, przewodniczący ustali zgłoszonych kandydatów i przystąpi do głosowania. Żadne roz-prawy nie są dopuszczalne.

Pełnomocnictwa gen. St. Hallera we Wsch. Małopolsce.

Kraków, 16 listopada.

Gen. Stanisław Haller, inspektor V. Armii, z siedzibą we Lwowie, został zawierzany do zarządzenia wszelkich środków, któreby zapewniły zupełny spokój w Małopolsce Wschodniej. Upełnomocnienie, otrzymane w tym celu od rządu, brzmi:

Do pana Gener. Stanisława Hallera, Inspektora V Armii we Lwowie.

Wobec powtarzających się prób wywołania zamętu i anarchii w okresie wyborczy na terenach województwa lwowskiego — stanisławowskiego i tarnopolskiego, rząd powierza p. generałowi walkę z powstałymi na terenach tych bandami i zadanie przywrócenia bezpieczeństwa publicznego i zapewnienia spokoju akcji wyborczej.

W powyższym celu, aż do odwołania, przedstawia się:

1) Na mocy niniejszego zostaje p. Generali mianowany **dowódcą wszystkich sił wojskowych** — znajdujących się na obszarze dowództwa Okręgów Korpusnych Lwów-Przemyśl, wobec czego zostaje p. Generalowi podporządkowane **wszystkie siły zbrojne** i ich dowódcy na wspomnianym terenie, jednocześnie upoważniony zostaje p. General do normowania sposobu użycia wojsk — zakresie powierzonych p. Generalowi zadań w granicach ogólnej dyktawy.

2) Na czas sprawowania przez p. Generała powierzonego mu dowództwa, zostaje p. Generał w zakresie swych funkcji w dyspozycji p. Ministra Spraw Wewnętrznych.

3) W zakresie normowania stosu-ów między władzami wojskowymi a cywilnymi dla zabezpieczenia potrzebnych dla wojska warunków działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego i zapewnienia spokojnego przebiegu wyborów zostaje p. General upoważniony do wydania w imieniu Ministra Spraw Wewn. obowiązujących zarządzeń władzom administracyjnym III Instancji na wyżej wspomnianym obszarze.

4) Otrzymała p. General ad personam prawo zawłaszczania w czynnościach władz administracyjnych i. Instancji funkcyjny i uszyty bezpieczeństwa oraz dowódców i oficerów batalionów celnych, jednak tylko w odniesieniu do przekroczeń, dotyczących powierzonych p. Generalowi zakresu działania.

Wykonywać to prawo będzie p. Generali przez województwa, dla których decyzje p. Generali są obowiązujące.

5) Jednocześnie zostaje p. General upoważniony do wydawania katedzorowych lub ogólnych zarządzeń w zakresie stosowania dekrety o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych (z dnia 2. 1 1919 Dz. Pr. Nr. 1, poz. 80) oraz w razie potrzeby czynienia zmian w trybie postępowania przewidzianym w Rozp. Rady Ministrów o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego (z dnia 18. 4. 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 35, poz. 276).

Rada Ministrów:

Kamieński, Sosnkowski, Nowak.

TEATR M. IM. JUL SŁOWACKIEGO.

„Pelikan“ (Stos).

Dramat w trzech aktach Aug. Strindberga
Wystaw kadłubowy ST. WYSOCKI.

Ponury dramat. Typowy dla charakterystyki Strindberga. Rozwija on w szerokiej ewolucji oskarżenie kobiety, jako źródła wszelkiego zła, kontynuując swój światopogląd, składający hołd unicestwionej bezsilni racjonalizmy wobec wrzęcego nieubłaganego władztwa płci niewieściej.

Drapięzny egoizm władztwa kobiecy doprowadza tu Strindberg do ostatecznej krańcowości. Uosobieniem tego egoizmu jest bohaterka dramatu, która jawi się sobie samej legendarnym pelikanem, karmiącym swa pisklęta krwią własną. Penury ten, danteńskie macabre, ogarnia całe społeczeństwo „Pelikana”.

Sztuka Strindberga, datująca się z ostatniego twórczości jego okresu, działa deprymująco i destruktywnie. Przekonywa nas ponad wszel-

Kla węgłpiwedei, że czar Strindberga przeminał
wspowrołnie, że wiiwsekte w rodzaju tragedii
bohaterki „Pelikana” nie znajdują oddźwięku
we współczesnota pokoleniu.

Pani Wysocka na popieł swój pierwszy wytrzymała „Pelikana”. Nie słowniczekowego. Ideologia behaweryści leży całkowicie w ramach programu Strindberga. Mała Elma w jej interpretacji, ta żywy posag bałochi, ta behaweryści, uosabiała, a nie zgyryliwść, ta upostaniowanie zia, kłówe wleccania pod wzięcie, ta postać kobiety dracze nie prądnie całej ludzkości.

Jej film urosła w jej interpretacji do rozmiarów tragicznej behaferki, która swym jednolitym kolorytem prześwietla całą wewnętrzny treść człowieczeństwa. Jej skupiona postać, jej odruchowe akcenty bólu czy podświadomości, miały wysoce skoncentrowany wzrok wysoce krytyczny, przysiadający swą sugestywną siłą.

W zespole wykonawców dominował aktor p. Wysockiej p. Niewiarowicz w roli Fryderyka. Pierwsza to wielka rola, w której talent młodego

Świat bez starców.

Obawa przed starością. — Dr. Sergiusz Woronow i jego metody odmładzania ludzi. — Młody starzec. Jaka przyszłość czeka pacjentów dr. Woronowa?

Kraków, 13 listopada.

Dr. Sergiusz Woronow dyrektor eksperymentalnego laboratorium chirurgicznego w "College de France" w Paryżu pisał w studium nad utrzymaniem życia w wczesnej młodości i uchronieniu ich od śmierci. Wzięcie za danie, które oczywiście wzbudza oburzenie zainteresowania, na które jednak lekarze patrzeć się bardzo pesymistycznie. Dr. Woronow wydał na ten temat książkę pod tytułem "Jeune", ostatnio zaś wygłosił przed bardzo licznym audytorium odczyt, w którym dał rezultaty swoich dotychczasowych badań i doświadczeń. Na odczycie przedstawiono obiekt doświadczenia najstarszego z pacjentów doktora, którego poddano badaniom obecnych lekarzy.

Dr. Włodanow stwierdza, co szczerze jest powszechnie wiadomym, że **człowiekowi niesłychanie trudno jest pogodzić się z myślą o starości i śmierci.** Już lekarze i okultyści z ednich wieków błądził się nad wyznalezieniem środków na długowieczność. Środki te czestokroć były szalone, np. **żywienie się przez szereg dni rosą poranną, przy równoczesnym odstawianiu różnych zakazów.** Taki post mógł oczywiście wypłynąć dobrze tylko na toładek a i dziś niektóre metody leczenia oparte są na wywodach przemiany materji przez długie posty.

Dziśszą nauka chwyciła się jednak i śródków chłurglirycznych. Dr. Steinhach odnialad z powodemniem szaurfu, wycinalaj niektóre gruczolę u samców, a szczepiaje starym samicom jajniki mlodych. W dwóch dniach zwierzęta opierowane nabierają apatytu, siarści im odrasta i wszelkie oznaki starości ustępują. Odmłodzona samica rodzi male i karmi je.

U ludzi rezultaty otrzymane przez dr. Steinbacha były co prawda mniej udające. Jest to tyle naturalne, że im jakie stworzenie jest bardziej cywilizowane i skomplikowane, tym trudniej przeskoczyć starości i wyzłupić. Dr. Woronow zapewnia, że wynalazł niezawodną metodę odmladzania, która polega na szczepieniu starcom zawartości gruczołów z młaz, opierając się na zasadzie, że jeżeli można leczyć niektóre organy przez szczepienie, to można ją tym sposobem i odmładzać.

Najstarszy klient dr. Woronowa, o którym powyżej była mowa, 76-letni Anglik, wyglądał zaskakująco młodo. Przed dwoma laty był niedołężnym starcem, w kilka miesięcy po leczeniu odczekał siły, stał się ruchliwym, muskularnym, oczy mu błyszczą, krok ma elastyczny i uprzążył wszelkie sporty. Nawet włosy mu odrosły, co zdaniem doktora wyklucza hipotetyczną autoagustę.

artysty ujawni się w swych najistotniejszych
pięknościach refleksyjności i skoncentrowania
duchowego, ujętego w wyraz realny. Był to typ
scenicznie doskonałego poety i wyrazkany z ar-
tystycznym umiarem, wystawiającym pomyślo-
wości artysty głębokie świadectwo

Do zawodniczego kamertonu gry, jaki tworzyli
bije wymienniki artystcy, dostrzeliła się stylowo i
i duchowo gra p. Galloway w roli Gerty, której
bierność, rozpętlająca się w bunt przerw zbro-
dniczej małej, zaakcentowała utalentowana ar-
tystka w należytym stopniu. P. Kwiatko-
wski i p. Kemnowska zabrakli w gospod stylowego
prowadzenia, a dobra zaręczynowi tymi

Ogólne wrażenie sztuki Strindberga zostawia po sobie pennik rzeczy przekrytej i cofniętej w niepowrotną przeszłość. Prądy, idee i typy wielkiego esnadyńskiego dramaturga w innej postaci wyłokowane spoc, wydają się dziś przesytkiem meczym, anachronizmem po okrasie wielkiego dzisiejszego przewrotu, który inne hasła i programy wywiesza już na arenie literatury i teatru.

W. P.

„Demat“ sprzedaje:

Urządzenia fabryki mydła, urządzenia fabryki marmelady, balony szklane, koła parowe, kufnie polowe . . . . . **w Łwowie.**

Becki, puszk blaziane, siemię konop., len, podkowy, dreny, odpadki: szkła, wapna, worków, szmat, trzewików, butów gumowych, filcu i t. p. . . . . **w Krakowie.**

Termin do wnoszenia ofert: w Łwowie dnia 22 listopada 1922 r., w Krakowie dnia 29 listopada 1922 r.

Szczegóły patrz: „Demobil“, zeszyt 51.

Od soboty 11 do piątku 17 listopada br.

K
I
N
O

Sensacyjny dramat życiowy
w 5 aktach:

**Ofiara wielkiej
miłości**

(podług głośnego scenarysty
teatralnego Garlksa).

W głównej roli ulubienica
publiczności

KRAKÓW — UL. ŚW. GERTRUDY L. 5.

W
A
N
D
A

Milku innych pacjentów również doznało cudownych skutków operacji. Jeden z nich pisarz zupełnie wyzerpany odzyskał siły umysłowe i łatwość stylu. Dr. Worenow twierdzi, że następne doświadczenia będą wprost zdumiewające, ponieważ udało mu się otrzymać nadzwyczaj dobrze do celów kuracyjnych nadejście się okaz sympansu.

Mimo niezaprzeczone dobrych rezultatów dotychczasowych, trudno określić ich trwałość. Co stanie się z pacjentami doktora w kilka po operacji? Czy nie staną się nagle starcami? Czy wręcz z punktu widzenia młodych pożądanem jest stwarzanie im takiej konkurencji, dającą starym możność uprawiania sportów i zdobywania serc niewieścich? Zdaje się jednak, że o to mogą być zupełnie spokojni.

Katastrofa w Chile w świetle nauki.

Kraków, 16 listopada.

Wiadomość o trzęsieniu ziemi w Chile nie jest właściwie żadną niespodzianką — pisze profesor uniwersytetu wiedeńskiego, dr. Fran-

ciszek Schaffer w „Neue Freie Presse“. — Wszak zachodnie wybrzeże Ameryki południowej w całej swojej rozciągłości należy do stref najbardziej nawiedzanych przez trzęsienia ziemi. Wybrzeża Ekwadoru, Peru i Chile były niejednokrotnie widownią katastrof sejsmicznych. Miasta Valdivia, Valparaiso, Concepcion, Copiapo, Mendoza, Lima, Rio Bamba, Arica, Iquique, przypominają nam niejedno z katastrofalnych trzęsień ziemi w ubiegłym stuleciu.

Dla panującego zjawiska na zachodnim wybrzeżu Ameryki południowej są typowym przykładem. Pasma fałiste świątłych gór o wierzchołkach ponad 6000 metrów wysokości zbliżają się bezopornie do wybrzeży, spadając stromo ku morzu o głębokości, dochodzącej do 6000 metrów. Badań geologicznych ostatnich czasów wykazały, że naprzeciwko wybrzeży w niedawnej stosunkowo epoce geologicznej istniały łądy, które zapadły się na tak ogromną głębokość. Jestto jedna z najwybitniejszych linii przelomowych, znajdujących się jeszcze w ciągłym ruchu.

Wiadomo już od czasów Darwin'a, że na wybrzeżu istnieją tam niedawne wzniesienia, dochodzące do 500 metrów. Nigdzie na ziemi nie ma tak długiej strefy wstrząśnień. Są tam

kolce, w których trzęsienia ziemi należą do codziennych wypadków. Dopiero badania z ostatnich lat wykazały, że wstrząśnienia prawie wyłącznie (91%) wydziera ją na dwóch wąskich strefach, które obejmują wspomniany łańcuch gór i nokoło oceanu Cichego poprzez Amerykę środkową, tudzież Europę południową, a dalej przez Azję południową dochodzą do Indji zagangosowych. Dalej okazało się, że silniejsze zjawiska sejsmiczne prawie w zupełności powstają na pasie wstrząśnień, który otacza ziemię pomiędzy 40 stopniem południowej i 40 stopniem północnej szerokości. Największa liczba sejsmicznych zjawisk notowana jest tam, gdzie brzozy pasa wstrząśnień przecinała strefą wymienionego łańcucha gór, albo stykają się z nim. Dalej ku biegomom wstrząśnień są rzadsze. Podobnie jak San Francisco na zachodnim wybrzeżu Ameryki północnej, środkowe Chile jest nawiedzane często przez trzęsienia ziemi, mające takie same polejności wobec pasa wstrząśnień. Znaczna liczba zburzonych domów jest dowodem, że trzęsienia ziemi dosięgło do 9 a może nawet do 10 stopnia siły. Straty w ludziach są tutaj częste. I tak, w Ekwadorze, podczas trzęsienia ziemi w dniu 13 sierpnia 1869 r. zginęło w przeciągu 15 minut 40.000 ludzi.

Zalanie wybrzeży przez fale morskie jest wynikiem wstrząśnień dna morskiego. Katastrofa tego rodzaju nawiedziła Lizbonę w r. 1755. Nawiedzane fale morskie splukują z powierzchni ziemi 32.000 ludzi. Obecny zalew doszedł do wyspy Hawaj, gdzie okrety, stojące na kotwicach, zostały z nich zerwane. Po trzęsieniu ziemi w Arica w r. 1868, fale zalewały szły przez cały ocean Cichy, poruszając się z szybkością 2-3 kilometra na sekundę.

Telegram z Valparaiso donosi pod datą 14 b. m., że trzęsienie ziemi takte i w Valparaiso dało się ono odczuć, nie wyrządziło jednak większych szkód. Blizszych wiadomości z centrum trzęsienia w Coquimbo la Serena, niema jeszcze. Trzęsienie było tektoniczne, o kierunku wschodnim, od oceanu Spokojnego ku wybrzeżu na północ od Coquimbo, Wiadomości o zniszczeniu w Sant Jago de Chile, nie potwierdzają się.

NADEŚLANE.

Za dział ten Redakcja nie bierze żadnej odpowiedzialności.

Polecamy Wam gorąco Tow. Ubezpieczeń

„UNJE“

Sp. Akc. w Warszawie. — Prezes Rady Zarządu, Ks. Andrzej Lubomirski. Towarzystwo posiada domy w Warszawie i Katowicach, oraz wielkie fundusze gwarantujące

Jon. Reprezentacja w Krakowie, **St. Maria I** przejmując wszelkiego rodzaju ubezpieczenia w najlepszych warunkach. Zdołni Zastępcy i Akwizytorzy na Zachodnią Polskę i Śląsk ze wysokim wynagrodzeniem poszukiwani.

TEATR BAGATELA

„Banco“

komedja w 3 aktach Alfreda Savoir'a, w przekładzie W. Farnyńskiego.

Przypomina mi ten bohater sympatycznego losy, ze starej hiszpańskiej „novella picaresca“. Nie napada, wprawdzie na gościach bogatych kupców — od kiedy ci podróżują autami i sleepingami — niemniej jednak jest żywym zaprzeczeniem wszelkich norm prawnych. Karciarz, pijak, brutal, podpalacz, nie uznający cudzej własności — właściwie nadawałby się na sługę mieszkanka kryminalu.

Tymczasem autor czyni go — oficerem legii honorowej. Uważa bowiem, że wszystkie wady i występki pana „brabiego“, który zresztą zachowuje się jak parobek — znajdują niejako wydułczenie, ale i abolicję w jego temperamentie. Pan hrabia jest właściwym ryzykantem, zarówno w podejrzanej naturze, przypadkach podobnych, jak i w napowierzających przedsięwzięciach lub poprzez Atlantyk, lub w głąb centralnej Afryki.

Buduje autor figurę hiperboliczną, szalonego Orlanda i Rinaldo Rinaldino w jednej osobie, — a ponieważ minęły czasy hipogryfów i jaskiń abjekcyjnych, przeto zastąpić je musi aeroplan i — jaskinia gó, na których to dwóch terakach działa głównie Orland, przebrany we frak XX

Jest to wszystko razem heca — i taką właśnie chciał stworzyć Savoir, gwoli uciecie widzów, spragnionych „romantyzmu“, bajki, awantury arabskiej, przebranej w kostium nowoczesny, wesolej, milej, nadzianej szeregiem dowcipów niezłych, czasem wcale dobrych, a przede wszystkim opartej na komicznej sytuacji, umyślnie zaś tak daleko przeciągnięty, iżby sam z siebie śmiał się do rozpuku, zaraz od sytuacji pierwszego aktu poczynając.

Oto wyobraźcie sobie Orlanda (czy Amadria z Galji — jak wolicie), który gra obok w sali od 84 godzin bez przerwy, podczas, gdy tu obok, w hallu przesiedlają przez tak samo długi czas jego małżonka, Brademanta, niewiasta dzielną i upartą, która postanowiła „przełżyć“ męża, wyciągnąć go za wszelką cenę ze sali gry — zatem posłała mu listy z prośbą i groźbą, liniję telegramy od uniórjającej babki, oskarża o kradzież brylantu i usiłuje spowodować jego aresztowanie. Sensacja niebawła, artykuły w dziennikach, zakłady, jak na zwycięzcę. Zwycięzcy, posłoni, „burzyski“ konflikt małżeński, codzienne stryżony — „golone“ w kompozycji śmiesznie niemożliwej: z drugiej strony przetrągowizna, komiczna walka dwóch plet wymiarów (z dzieki Bogu!) pokolenia fienisielów, produkujących pelikanowe powietrze z pierzmem i konflikt kaszy z beksieklem — podane na wosło, w gotosce, która przylem nie jest łasa, gdyż obywa się bez wszelkich grubych, cyrkowo-jarmarcznych środków komicznych: — to zawartość „wartości tej nowej komedji Sav.“

W komicznej sytuacji wyścielowa w dalszym toku już nie ma sobie równych z wyjątkiem ostatniego epizodu walki męża, który utracił zwin skutkiem przysługującej gry w haka na rzecz zabawnego i ostro z nim w uosobieniu kontrastującego milońska psów, oraz wielbiela strąca kulinarnej. Ten bowiem żeni się z habrą po rozwodzie z awanturniczym graczem — utwór jednak musi jego siłę i zyskane sławie nieustraszonego lotnika, który zakrada się podstępnie do domu byleżby żony i przemógł uśpienie ją znieświół. Walka tych dwójga objawia w haku, we pełne nieraz linieji epizody — w chwili krytycznej ratuje się habrina wyzyskaniem maślaności szulercei ekemęta, proponując mu partię bakarat — poczem jednak ulega, porzucając piarza — niedołęga dla awanturniczego lotnika, czego jej ostatecznie nie możemy wziąć za złe.

Grała koncertowo trójka: p. Brucowa, oraz pp. Węglek i Dubrański przy pomocy p. Kadana (grzywiastego hrabiego). Pani Brucowa była rockozna, łącząc wdzięk i finezję z dumą i urosem w sprawie sukien, na których widok serce rosło, a kurs markit zwrócił się z frakiem. P. Węglek, nieprzebrany pracowity reżyser i artysta oraz p. Dobrzański — stworzył dobitne w przeciwieństwie lity mekskie.

Decoracje (monotypu p. Łonickiego) przenośny; myśl utęskniona na Zachód, w słonco pełnego życia i uzięcia.

M. Śa.

POŻAR. Wczoraj o godz. 5 rano zawezwano straż pożarną na ul. Karmelićką, gdzie w piwnicy domu pod l. 9 zapaliły się węgle. Straż pożarna po krótkim akcji ogień ugasiła.

Z sali sądowej.

Zamiast śmierci 5 dni aresztu.

Dzieje sensacyjnej rozprawy.

(ch) W sądzie wojewódzkim przy ul. Moniele-pich rozegrał się wczoraj zajmujący epilog rozprawy, odwołujący w szereg niewzruszale charakterystycznych epizodów.

Na ławie oskarżonych zasiadli dwaj szeregowcy podziałkowego pułku, a to Jan Jurgala i Józef Gądek.

Oskarżeni, na skutek polecenia swych władz przełożonych mieli przetranSPORTować z Krakowa do Nowego Targu kilkadziesiąt worków żywności dla pułku podziałkowego.

W drodze zginęły cztery worki maki.

Konwojentów postawiono przed sądem doradczą. W myśl ustawy sierniowej, prokurator zażądał dla oskarżonych kary śmierci przez rozstrzelanie. Obrótcą Dr. Heskis wskazuje na fakt, że oskarżeni w chwili pełnienia inkryminowanego czynu byli już demobilizowanymi, pomógł więc o przekazanie sprawy do postępowania cywilnego.

Tribunał zgodził się na niewłaściwość sądu wojewódzkiego. Prokurator postawił więc ustąpić i wnieść przeciw tej uchwałce zażalenie nieważności do sądu naczelnego.

W jakim czasie nadeszła odpowiedź z sądu najwyższego, 12 sąd wojewódzki jest kompletny do rozstrzygnięcia tej sprawy. Jako mowy podano fakt, że oskarżeni w chwili pełnienia kradzieży byli jeszcze wojewódzkimi.

W ten sposób sprawa znalazła się ponownie na wieniec sądu wojewódzkiego.

Dla wyjaśnienia dalszego rozwoju wypadków zaznaczyć należy, że w międzyczasie wydano nowelę do ustawy sądowniczej, zmieniającą wartość wina zaszklonego a 10 tysięcy M.p. na milion. Ponieważ skradziono worki z żywnością nie przyniesiono ich 20 tysięcy M.p. wobec czego na wczorajszej rozprawie zastosowano zwykłą postępowanie.

W wielce interesujących wywodach obrona starała się wykazać, że w czynnie obwinionych nie należy dopatrywać się kradzieży, albowiem okazali czynny żal, zwracając skradzioną żywność w odpowiednim czasie.

Po dwóch naradach Trybunał uzyskiwał się do wywodów obrony, przyjął co ony żal, uwolnił oskarżonych od zarzutu kradzieży i zasądził im tylko za naruszenie przepisów, obowiązujących przy transporcie zboża, na 5 dni aresztu, umorzone aresztom ślędom.

Tak więc oskarżeni przeżywszy grozę śmierci, znaleźli się ostatecznie na wolności.

17-letnia złodziejka skazana na 5 lat więzienia.

(ch) Przed wczorajszym Trybunałem Sądu karnego stanęła wczoraj jako oskarżona 17-letnia M. Klepeterówna służąca z Warszawy, pod zarzutem kradzieży biżuterii i gauderyj na szkodę swych chlebodawców.

Wartość skradzionych przedmiotów dosięga sumy 1 i pół miliona. Uzyskała z powrotem tylko koszt z bielizną, który też jako corpus delicti znalazł się na sali sądowej.

Poszkodowani rozpoznali w oskarżonej z całą stanowczością sprawczynię kradzieży, wobec czego Trybunał po naradzie skazał ją na karę 5 lat ciężkiego więzienia obojętnego (twardem łożem co kwartał).

Oskarżona poprosiła o wnieście odwołania przeciw powyższemu wyrokowi, z powodu zbyt wysokiego wymiaru kary.

Rozprawę przewodniczył a. s. o. Warzeszkiewicz, oskarżał prok. Szewerlik. Obrótcę nie było.

O orzekustwo.

(ch) Przed tym samym Trybunałem rozprawa była również sprawa 19-letniego Piotra Maciejewskiego z Sierzy, oskarżonego o kradzież 48 worków maki, jakoteż 28 szub do garażu na szkodę tamtejszej kopalni węgla.

Wraz z nim zasiadła na ławie oskarżonych jego matka, pod zarzutem przechowywania skradzionych przedmiotów i umożliwianie przekupu stawa policjanta młinnego, w chwili, gdy tenże przychwylił ją na poręczym uczynku sprzedaży powyższych przedmiotów.

Tribunał przyjął co do oskarżenia Piotra M. wyrocznienie i skazał go na 14 dni aresztu, natomiast Maciejewską uznał winną zbrodni z par. 5 ustawy marcowej i skazał ją na 1 rok więzienia.

Oskarżonych bronił adw. Dr. Sewern Gottlieb.

Linia telefoniczna Kraków-Wiedeń

sepsuta. Nie otrzymaliśmy tą drogą żadnych depesz.

TELEGRAMY.

Burzliwe zajścia w Austrii.

Wiedeń (AW). Wczoraj przyszło na plenar-nem posiedzeniu rady narodowej do bardzo burzliwych scen między socjalistami a chrześcijańsko-społecznymi. Socjaliści żądali w nagłej interpelacji wyjaśnienia z powodu wysłania posiłków żandarmerji do Judenburgu w północnej Styrii. W okręgu przemysłowym północnej Styrii panuje od dwóch tygodni wielkie niezadowolenie, wywołane faktem, że użróżnili robotnicy wzięli do wielu domów chłop-ekich i urzędników rewizji, szukając broni i amu-

nii. W wielu domach znaleziono jawelny i karabiny, ponieważ chłopci należą do tak zw. „Heimwehr“. Wczoraj w nocy przyaresztowano przywódców owych band robotniczych i urzą-dzono rewizję. Robotnicy osnani wyruszyli wskutek tego do Judenburgu, by uwnieśli łowar-żyskie i tam wyzyskiwać powrotem deputacji wy-słanej do Grazu. Ponieważ sytuacja staje się co-rzaz krytyczniejszą, bo także i chłopcy zaczynają się koncentrować koło Judenburgu, władze kra-jowe zażądały wzmocnienia żandarmerji.

Czeska żaba znów nadstawia nogę.

Warszawa, 16 listopada (Wir). „Czecho-slovakische Korrespondenz“ w celach przejrzystych donosi, że punkt ciężkości w dążeniu do unii kościółna na wschodzie przeszedł z rak me-topolity Szeptyckiego na episkopat w Czechach (?). W tym względzie przechodzi rzekomo inicjatywa na czeski Wiedeń.

Zacisnienie węzłów sowiecko-niemieck.

Warszawa, 16 listopada (Wir). Z okazji rozszerzenia traktatu z Rapallo na Ukrainę sowiec-ką i republik kaukaską, ukraiński komisarz dla spraw zagranicznych, Bukowski, wysłał do Berlina depeszę, w której wyraża radość, iż u-czyniono wielki krok na drodze zacisnienia stosunków między Ukrainą a Niemcami.

Kupujcie !złota pożyczkę!

Odwołanie posła polsk. z Waszyngtonu.

Ks. Lubomirski złożył Hardingowi listy odwoławcze. Jeszcze w tym tygodniu uda się ks. Lubomirski w podróż powrotną do kraju.

Aresztowanie posła-komunisty.

W Warszawie aresztowany został nowo wybrany z listy Związku proletariatu miast i wsi w Zagłębiu Dąbrowskim, poseł Szczepan Rybacki. Sędzia śledczy X. okręgu wyitała posłowi Rybackiemu sprawę z art. 129 z po-wodu odzewy centralnego komitetu wyborcze-go komunistów.

Ofiara komunizmu.

W dniu 1 bm. na wiecu przedwyborczym w Przytku, w ziemi radomskiej zabrał głos właściciel młyna, Berok Leng, lat 43 i prze-mawiał za wybraniem komunisty. Nie podob-ało się to zebrany, którzy żądali, aby prze-wal swoje wywody, których nie chce słuchać. Leng nie ustąpił i mówił dalej, co tak podzielało na zebranych, że zaczęło rzucić na niego kamieniami. Jeden z kamieni ugodził go w głowę i w niej utkwił. Leng został przywio-ziony do Warszawy i umieszczony w lecznicy (ul. Złota 8), gdzie mimo usiłowań zabiegów le-karskich, w dniu 8 bm. zmarł. W chwili przy-wiezienia go do lecznicy ci, którzy go przywie-zieli, twierdili, że został on napaściem przez bandytów i dopiero na dzień przed jego śmier-cią krewni, którzy go odwieźli, wygadali się, że przyczyną ukamienienia go była agitacja na wiecu za 6-14.

Upadek oświaty w Rosji.

Ze sprawozdania, jakie Lunaczarski złożył IV. sesji centralnej komisji wykonawczej wy-nika, że w ciągu trzech ostatnich lat liczba osób, które otrzymały w Rosji wyższe wy-kształcenie zmniejszyła się o 60 procent, wy-kształcenie średnie o 50 procent i niższe o 70 procent. Budżet komisaryatu oświaty tre-baby powiększyć 15 razy, aby dać możność utrzymać naukę wszystkim potrzebującym.

Czy Enver-paszcz odległ?

„Prawda“ donosi o śmierci Enver-paszcz co następuje:

Dnia 4 sierpnia r. b. oddział czerwonej armii otoczył w okolicy Baldianu oddział powstań-cow (basmaców) w Turkiestanie.

Po zwycięstwie walce powstańcy zostali zro-bici. Na polu bitwy znaleziono trupa w anielskim ubraniu i fezie na głowie. W kieszeni jego za-naleziono dwie pięciopię Enver-paszcz, listy do jego żony i list syna z Burmą, a także parę de-narów sztyfrowanych. Cała ludność miejscowa po-znała z zabiłym Enver-paszcz a wzięci do nie-woli łuzemcy lo polwiedzieli.

W sprzeczności z tem donosi „Pioneer“ (Al-lahabad), że Enver żyje i uczestniczy w kon-ferencji pokojowej z bolszewikami. Odrzucił on propozycję mu gubernatorstwo Buchary.

Niefortunny występ Łatowy Duncan.

Ładźora Duncan, o której dopuszczeniu, po pewnych trudnościach, do Stanów Zjednoczo-nych donosiłmiś niedawno, wystąpiła po raz pierwszy na ziemi amerykańskiej w swych tań-cach „klasycznych“ na estradzie świąt. Wy-spraficznemu w Bostonie, ale już pierwszy ten jej występ stał się powodem skandalu.

Gdy Łancarka, na pół naga, ziewała się na scenie, wiele osób — jak donoszą dzienniki bo-satońskie — wyszło z sali, dając temu wyraz swo-mu oburzeniu. Oburzenie jednak doszło do szczytu i wywołało gwałtowne protesty, rdy podstarzała bosonoga „dwa“, zdziwiony podczu-łajca czerwona szarfę, która była opasana, za-wołala: „Czerwona jestem, jak kolor tej szarfy!“

Wśród ogólnej wrzawy publiczność opuściła widowisko, wyrażając zdziwienie, że policja do-puściła do przedstawienia.

Co „nie wypadła“ urzędowi pocztowemu w Krakowie.

(ms) Znałe są już uzasadnione skargi na funk-cjonowanie urzędu pocztowego w Krakowie, któremu zresztą noczą jako taka nie jest winna. Poprtemu głównie pocztowy w Krakowie od-dawna jest za mały (filie pocztowe w Krakowie to już wprost dziury), nie może się rozszerzać równocześnie z agendami. Tym kilka okienek dla list poleconych, pieniężnych i t. d. nie wystarcza, wskutek czego interesom może cza-sem i podlegać przesłać przy okienku z listem poleconym i w końcu odejść z niezadowol- przewziął n. p. o 5-let. Słowem wszystko prze-mawia za tem, że gmach tenże powinien być n nas rozszerzony, albo też musi być wybud-owany drugi.

Na razie na to się u nas wcale nie zanosi, ani też nie może być o tem mowy. Każdy więc przy-puszczaliby, że akorywała się z pierwszą sposo-biści pomieszczenia kilku oddziałów pocztowy w jakim inny gmachu, jeżeli ta się nadarzy — bo teraz i lokal jest rzadkością. Tymczasem „mirodajna czynnik“ nie są tego zdania, bo gñ- P. K. O., która jak wiadomo — buduje swój własny wielki gmach na ul. Wielopole, zapro-pomowała wynajęcie jego części na pomiesz-zenie oddziałów pocztowy — wyszadza „ad hoc“ komisja, orzekła, że „nie wypadła, aby urząd pocztowy mieścił się w „wynajętym lokalu“ — „Nie wypadła — choć P. K. O. jest państwową instytucją, jak i pocztą. Wypada więc Kraków ni czekać co najmniej lat 20, aż nowy gmach pocztowy stanie i „wypada“ porzuci krakowski nie spełniać należyć swego przeznaczenia... Mo-żeby ta opinia jednak, po namyśle, mogła ulec zmianie?